

som det er ret værdifuldt at have for Øje. Det hænger sammen med, at for Landboernes Børn er der den ligelige, jevne, sunde Fordeling af legemligt og aandeligt Arbejde, hvad jeg som Rigsdagsmand tidt har priset ved Skolelovenes Behandling. De ere ikke naglede til Skolebænken i saa mange Tusinde Timer, som det ærede Medlem for Langeland manøvrerede med for Købstadskolens Vedkommende, hvilket jo for ham stod som et stort, slappende Minus for Landsbyskolen. Dette Minus er ikke afgørende. Det er en rent mekanisk Maalestok at anlægge. Harmonerer Undervisningen med Barnets fysiske og sjælelige Betingelser, saa er Skolen god, og det fornøjer mig at kunne henvise til en æret Partifælle af det ærede Medlem for Københavns Amts 2den Valgkreds (K. M. Klausen), nemlig Folkebetingsmanden for Aarhus nordre Valgkreds (Sabroe), som for nogle Dage siden under Forespørgslen om Tyendeloven sagde følgende, som jeg beder noteret: „Ja jeg vil gaa videre, jeg vil sige endog, at i de middelstore og mindre Hjem paa Landet tror jeg, at Tyendet bliver behandlet ikke saa lidt bedre end i de halvfine Hjem i vore Byer. Det kommer af, at en stor Del af vor Bondestand er bedre oplyst. Ikke alene dens mandlige Medlemmer ere det, men ogsaa dens kvindelige Medlemmer ere langt mere oplyste end Middelstandens Kvinder i Byerne, have fulgt langt bedre med, kende meget mere, have hørt flere Foredrag og deltaget i Højskolekursus, læse Bladene, og det ikke alene Nyhederne, de sensationelle Nyheder, men de Artikler, der findes af oplysende Natur. Den almindelige danske Bondekone staar i Gennemsnit højt hævet over den almindelige Middelstands Hustruer i vore Byer“. Det er dog for galt nu om Tider, da vi kaldes Realister, — vi ere tidt Fantaster — at lægge den store Vægt paa den rent ydre, mekaniske Ordning. Den har sin Betydning; men fattes de naturlige, indre Betingelser, saa er der ikke Spørgsmaal om, at den lille Skolehytte kan bringe meget bedre Frugter for Livet end Paladset, den lille Skole, hvor den enkelte Lærer staar med sin personlige Indsats i Arbejdet og ikke virker som et Hjul i en Maskine.

Saadan noget kan jeg ikke gaa ganske uden om. Jeg kan gaa uden om de smaa Ting, men jeg tror det er en almindelig Vildfarelse, at man anlægger en saadan kinesisk Maalestok. Det Udbytte, man særlig skal se efter om en Skole bringer, er: giver den sine Elever et Stød til en

personlig Søgen og Higen efter en videre-gaaende Udvikling — ikke sandt? — Det er et Hovedmoment. Giver Skolen et Bidrag til Selvvirksomhed, til Vækkelse af Interessen? Det gør Landsbyskolen i sin fattige Skikkelse, og det har den gjort i Slægtled. Den har sendt Tusinder af sine Elever ind paa almindelige Skoler som de frie Folkehøjskoler og paa Fagskoler. Det hænger sammen med — men det maa jeg ikke komme ind paa her — at der igennem den danske Landbostand er gaaet en stærk og paa sine Steder dybtgaaende aandelig Vækkelse, navnlig knyttet til Grundtvigs Navn, og det hænger igen sammen med hele det økonomiske Opsving, Landbruget har taget, idet Kræfter ere blevne frigjorte og tagne i Brug, udviklede og styrkede.

Jeg gaar derefter over til at omtale de Mindretalsforslag, som jeg ogsaa før tillod mig at omtale, hvad der blev optaget meget ilde fra den nævnte enkelte Side. Jeg skal da først nævne det omstridte Punkt, Forslaget under Nr. 18 om Anciennet for Timelærere, hvilket jo har vakt saa megen Modsigelse. Det har glædet mig, at paa det væsentligste Punkt har Kultusministeren i Realiteten lovet sin Medvirken til at finde en Form inden 3die Behandling. Naar dette Punkt er blevet saa meget omtalt, skyldes det bl. a. ogsaa den Omstændighed, at der var indløbet en formel Fejl i Affattelsen, og nu opdagede jeg til min Fornøjelse i Aftes, at Fejlen bestaar i, at et Ord er faldet ud allerede tidlig, da jeg ved mit Skrivebord affattede Manuskriptet, nemlig Ordet „sidste“ foran „Bestemmelse“. At et enkelt Ord falder ud, kan jo forandre hele Meningen af en Sætning — saa snart det kommer med, er Meningen tydelig nok. Men at der gøres saa overmaade stort Halløj ud af dette, er noget ret usædvanligt, her i Salen i alt Fald, og at det benyttes paa den Maade, det blev benyttet, er vist ret ualmindeligt og uappetitligt. For Resten kan jeg tilføje den pudsige Omstændighed, at da jeg vidste, det var et juridisk Punkt, lod jeg en Jurist lægge den sidste Haand paa Affattelsen, og desuagtet er Ordet „sidste“ ikke blevet savnet. Men en Jurist kan jo godt forse sig mod de stramme Sprogregler, som det fortælles om en Forhørsdommer, jeg hørte om for nylig, der havde protokolleret et Forhør saaledes: Ophavsmanden til Rygtet er *Fru N. N.*, der for Tiden er *Kahytsjomfru*. Hvad vilde ikke et sprogfilosofisk Geni i Lighed med det tit nævnte Medlem kunne faa ud af en saadan Sæt-